

1 Ny uttalelse 8: Nr 5 + deler av 2

2 Inntektssystemet til kommunene må sikre likeverdige tjenester

3 Begrunnelse:

4 En lignende uttalelse er tidligere foreslått oversendt Stortingsgruppen, uten at det har blitt tatt opp
5 videre. Saken er nå aktualisert ifbm revidering av inntektssystemet, og kommende behandling i
6 kommuneproposisjonen våren 2024. Problemstillingen er aktuell for flere kommuner i Telemark, og
7 Venstre bør her ta tydelig standpunkt på og utvikle egen politikk.

8 Uttalelse:

9 Inntektssystemet til kommunene må sikre bedre utjevning av offentlige midler, og må sikre at
10 kommuner har reelle muligheter til å levere forsvarlige, lovpålagte og forholdsmessig likeverdige
11 tjenester. Vi ser et tydelig og voksende gap mellom noen skattesterke kommuner, og flere og flere
12 skattesvake og «fattige» kommuner. Voksende sosiale og økonomiske problemer hos mange, ikke
13 minst i mellomstore byer, utgjør en alvorlig trussel for kommunens muligheter til å drive god
14 samfunnsutvikling.

15 I lys av krig og internasjonale konflikter, øker presset på kommunene til å bosette og sikre og
16 integrering av et økende antall flyktninger. Mange kommuner har nå store utfordringer med både å
17 anskaffe bopel og tilby gode nok tjenester til de nyankomne flyktningene. Integrering av flyktninger
18 som har kommet til Norge og fått opphold i landet er en viktig oppgave for et liberalt samfunn, og er
19 prioritert av Venstre.

20 Samtidig ser vi en utvikling med betydelige demografi- og levekårutfordringer i mange, grunnet stor
21 tilflytting av flyktninger som først har vært bosatt i andre kommuner i landet i minst fem år. Det
22 rapporteres slik sekundærflytting gir store utfordringer, både kraftige økte sosialutgifter, og press på
23 integreringsarbeidet. Her er det svært viktig med større statlig innsats og økonomisk støtte til
24 kommuner med ekstra store integreringsoppgaver. Det bør vurderes om hele
25 introduksjonsordningen skal endres.

26 Kommuneøkonomien i flere kommuner er kritisk presset. Hvis ikke det blir gjort endringer er det stor
27 fare for at denne utviklingen vil lede flere ut i en så store vanskeligheter at storsamfunnet ikke kan se
28 på. De sosiale konsekvensene kan bli langt større enn de økonomiske, med varig sosialt utenforskap,
29 liten eller ingen tilknytning til arbeidsliv og samfunnsliv, barnefattigdom. Dette er ikke god
30 sosialpolitikk.

31 Venstre vil:

- 32 • prioritere at kommuner kan sikres muligheter til å levere likeverdige tjenester
- 33 • arbeide for at kommunene skal sikres finansiering av lovpålagte tjenester Staten
- 34 • prioritere kommuner med store levekårs- og demografiutfordringer i revideringen av
- 35 inntektssystemet.

36

37

38 Den norske vannkraften har en lang historie som grunnlag for industrireisning og velstandsutvikling,
39 men den har også en skyggeside med tørrlagte vassdrag, voldsomme naturinngrep og neddemte
40 stølsgreender.

41 Alle deler av samfunnet har glede av verdiskapningen fra vannkraften. Vertskommunen og –fylket
42 der naturinngrepet er skjedd, får på sin side kompensert for de lokale ulempene i form av
43 konsesjonskraft, konsesjonsavgift, naturressursskatt og formueskatt.

44 Det skulle bare mangle at de som opplever ulempene ved kraftproduksjonen får en eller annen form
45 for kompensasjon for dette. Problemet er at det ikke er noen proporsjonalitet mellom verdien som
46 den enkelte innbygger har tapt, i form av naturtap i sin hjemkommune, og kompensasjonen som blir
47 gitt i form av bedre offentlige tjenester.

48 ~~Det mest ekstreme eksempelet i Telemark er Vinje kommune. Her var de samla direkte inntektene~~
49 ~~fra kraftproduksjonen til kommunen ifølge KS 168 043 kroner per innbygger i 2022. Fyresdal og Tokke~~
50 ~~følger på som nummer to og tre. Det kan være sørgelig å tenke på stolene i Bitdalen som nå ligger~~
51 ~~under vann, vemodig å tenke på landskapsbildet ved Møsstrand som er endret for all tid, men tapet~~
52 ~~smerter ikke folk flest i Vinje i en så stor grad at vi som storsamfunn bør kompensere kommunen~~
53 ~~med 168.043 kroner ekstra per innbygger i frie inntekter.~~

54 ~~Konsekvensen av skjevfordelingen mellom relativt små byrder og store goder, manifesterer seg ikke~~
55 ~~bare i form av misunnelse over antallet kunstgressbaner, kulturhus og svømmehaller. Mer alvorlig er~~
56 ~~det at det oppstår en urettferdig konkurranse i arbeidsmarkedet. De rikeste kraftkommunene kan~~
57 ~~tilby lønns- og arbeidsvilkår til sine sykepleiere, lærere, saksbehandlere og leger som~~
58 ~~nabokommunene—de av dem som mangler det samme kunstig høye inntektsnivået—ikke har noen~~
59 ~~mulighet til å matche. Dermed får vi små lokale brain-drains, der de fattige kommunene ikke klarer å~~
60 ~~sikre seg tilstrekkelig kompetent arbeidskraft til å drive sin lovpålagte virksomhet. Flinker folk som har~~
61 ~~muligheten til det, pendler eller flytter heller dit fagmiljøene er store, lønna god, studiepermisjonene~~
62 ~~lange og lærertettheten behagelig høy.~~

63 Telemark Venstre mener at økende økonomisk ulikhet i samfunnet er problematisk, både ulikhet
64 mellom mennesker og mellom kommuner. For å redusere noen av de forskjellene som er oppstått
65 mellom rike og fattige kommuner, bør man se med nye øyne på reglene for skattlegging av vannkraft.
66 Fordelingen av skatteinntektene bør i større grad styres mot staten for videre fordeling og i mindre
67 grad direkte mot vertskommunen.